

BÖLÜM 20

İNSAN FELSEFESİ VE BAKIM

Şefika BAYRAKTAR DEDEMOĞLU¹
Emine KOL²

GİRİŞ

Bakım bir insan gereksinimidir ve insanlığın varoluşundan bu yana bir yaşam biçimi olarak devam etmektedir. Her insan doğumundan ölümüne kadar yaşam sürecinin her anında bakıma ihtiyaç duyar. Kendine bakma kapasitesine erişmiş insan kendi bakımını üstlenebilir, çevre koşullarını kendi bakımı için düzenleyebilir ve yetersiz kaldığı durumda yardım arayışına girebilir.

Özü itibarı ile uğraş alanı insan ve bakım olan hemşirelik, hangi ortam ve koşulda olursa olsun insanın öznelliğini ve bütünlüğünü korumakla yükümlüdür. Hemşirenin kendisi de bakım verdiği bireyler gibi öznel yaşantısı olan bir insandır. Dolayısı ile bakım veren olarak hemşireler insanı ve kendisini yeterince tanımak zorundadır. Hemşirenin insan bakımına dair yaşam deneyimi ne denli zengin, bilimsel ve teknik bilgileri ne denli derin olursa olsun, ‘insan bakımı’ konusunda felsefi sorgulaması devam eder. İnsan varoluşunun, ona özgü olanların, olanaklarının, özgürlüğünün ve bir kişi oluşunun bilgisine ulaşmanın yolu felsefe ile mümkündür.

Bu bölümde hemşireliğin ve bakımın temelinde yer alan insan anlayışının indirgemeci ve soyut bir yaklaşımla değil, insanın bütünlüğüne bağlı fenomenlerine dayalı antropolojik yaklaşımdan hareketle insan ve bakımı irdelenmiştir.

İNSAN FELSEFESİ

İnsanı bilme, araştırma ve inceleme konusu yapan bilimlerden; felsefe, insan ve toplum bilimleri ile doğa bilimlerinin her biri insan hakkında kendi nesne edin-

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Burdur Mehmet Akif Üniversitesi, Bucak Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Esasları AD., sefika.1988@hotmail.com, ORCID iD: 0000-0002-5776-3418

² Prof. Dr., Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik Esasları AD., ekol@akdeniz.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-5124-6065

KAYNAKLAR

1. Mengüşoğlu T. İnsan Felsefesi. Ankara: Doğu Batı Yayınları; 2021.
2. Tepe H. İnsan nedir-ne değildir? In: Kol E, Boz İ (Eds). İnsan bakım felsefesi. Nobel Tıp Kitabevi: 2024. p. 3-18.
3. Scheler M. İnsanın kosmostaki yeri. Ankara: Bilgesu Yayınları: 2012
4. Duman MA. Geist. In: Duman MA (Ed). Cicero ve Hegel'in metafor anlayışları (mukayese teorisi). Ankara. Gece Kitaplığı: 2019. p. 97-103.
5. Uslu E., Duman ZE. Benedetto Croce'nin Tin Felsefesi Üzerine Bir İnceleme. International Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences. 2024; 10(5): 712-718.doi: 10.5281/zenodo.13851892.
6. Cevizci A. Felsefe tarihi. Ankara. Say Yayınları.2016.p.483.
7. Menekay S. Arnold Gehlen'de İnsan Problemi-İnsan Nedir? (file:///C:/Users/Emine%20KOL/Downloads/Arnold_Gehlen_de_Insan_Problemi_INSAN_NE%20(1).pdf. 20.08.2025 tarihinde ulaşılmıştır)
8. Çıvgın AG. Ontolojik temellere dayanan felsefi antropoloji. Mavi Atlas. 2014; 3: 109-121.
9. Watson J., Woodward TK. Jean Watson's theory of human caring. Nursing Theories And Nursing Practice, 2010; 3: 351-369.
10. Mayeroff M. On caring. Harper Perennial. Newyork. 1971: p. 5-7.
11. Boykin A., Schoenhofer S. Nursing as caring. A model for transforming practice. National League of Nursing Publications. New York.1993.
12. Mayeroff M. On caring. Int. Philos. Q.1965; 5(3): 462-474.
13. Watson J. Nursing: Human science and human care: A theory of nursing. Jones & Bartlett Learning. Massachusetts, Boston.1999;15-2236:22-35.
14. Çelebi V., Yıldız G. Consciousness and conscious experience: an evaluation of the qualia problem from the perspective of dualism, materialism, and neurophilosophy. In: Ed: Gölen Z., Ünar Ş. Research in Social Sciences and Humanities: Concepts, Research, and Applications I. Livre De Lyon. Ankara. 2022: p: 147-165.
15. Aslı Ü. The difficult problem of consciousness, World of Philosophy. 2021: 2(74): 136-167.
16. Aydın A. Merleau-Ponty's phenomenology of embodiment: the integrity of consciousness and body. Cilicia Journal of Philosophy. 2020: 1: 77-90.